

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

BISNOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van diverse bepalingen van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009

1. SITUERING

Begin 2018 werden twee zwerfende wolven in Vlaanderen opgetekend. Dit is de eerste zekere aanwezigheid van de soort in 150 jaar. Kaderend binnen het herstel van het Europese wolvenbestand, is het duidelijk dat de wolf ook in Vlaanderen terug een plaats kan veroveren. Hiermee gepaard ontstaat ook potentiële schade, met name onder de vorm van het doden of het verwonden van schapen.

De wolf is een Europees beschermde soort, opgenomen in bijlage 1, categorie 3, van het Soortenbesluit. Als beschermde soort is de wolf gevat door artikel 52 van het Natuurdecreet, waarin wordt voorzien in een rechtsbasis voor het vergoeden van belangrijke en aantoonbare schade aan gewassen, vee, bossen of visserij. De schadevergoedingsregeling wordt verder uitgewerkt in het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de vergoeding van wildschade of van schade door beschermde soorten en tot wijziging van hoofdstuk IV van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijke milieu (Soortenschadebesluit). In dit besluit worden de voorwaarden vermeld waaraan moet zijn voldaan om in aanmerking te komen voor een schadevergoeding.

Artikel 1 van het Soortenschadebesluit vereist dat voor schadevergoeding aan de voor de landbouw nuttige dieren de schadelijder moet kunnen aantonen dat de betrokken percelen, waar de schade zich voordoet, geregistreerd zijn op basis van het decreet van 22 december 2006 houdende een gemeenschappelijke identificatie van landbouwers, exploitaties en landbouwgrond in het kader van het meststoffenbeleid en van het landbouwbeleid. Concreet betekent dit dat er een perceelaangifte moet zijn, wat alleen kan indien men over een landbouwnummer beschikt. De schadelijder moet dus een landbouwnummer hebben om in aanmerking te kunnen komen voor schade aan schapen door wolf. Ook hobby-schapenhouders kunnen in principe over een landbouwnummer beschikken. Er zijn echter geen concrete gegevens voorhanden van het aantal particuliere schapenhouders dat over een landbouwnummer beschikt, maar naar verwachting is dit slechts een beperkt aantal. Dit impliceert dat een groot aandeel van de mogelijke schadegevallen op basis van deze grondslag onontvankelijk moet verklaard worden.

Artikel 13 van het Soortenschadebesluit stelt verder dat het eigen risico dat geldt bij een te verlenen vergoeding met betrekking tot schade door een beschermde soort, wordt vastgesteld op 5% van het bedrag van de vastgestelde schade, met een minimum van 250 euro per schadelijder per jaar. Vergoedingen lager dan 50 euro worden niet uitbetaald. Voor schade aan voor landbouw nuttige dieren gelden de gemiddelde marktprijzen die gelden onmiddellijk voor de dag van het optreden van de schade. De gemiddelde marktprijs van een schaap ligt in de grootteorde van 130 euro (ooi) en 190 euro (ram). Er moeten dus al meerdere schapen zijn geschaad (gedood of gewond) om in aanmerking te komen voor een vergoeding. Omdat een wolf doorgaans slechts één of een beperkt aantal schapen

doodt of verwondt, zal naar verwachting een groot aandeel van de mogelijke schadegevallen op basis van deze grondslag onontvankelijk moeten verklaard worden.

De memorie van toelichting bij artikel 52 van het Natuurdecreet stelt: “De noodzaak bepaalde soorten te beschermen kan inhouden dat (...) de schade van beschermde soorten wordt vergoed.”. Een schadevergoeding wordt dus expliciet gekoppeld aan de noodzaak om bepaalde soorten te beschermen, en in principe dus ook aan het verzekeren van een maatschappelijk draagvlak ten aanzien van de soort in kwestie. De voorwaarden inzake landbouwnummers en schadedrempels maken duidelijk dat de huidige schaderegeling het draagvlak voor wolf kan hypothekeren. Het als bijlage 1 toegevoegd voorontwerp van besluit houdende wijziging van diverse bepalingen van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009 heeft tot doel deze hypotheek op het draagvlak weg te werken.

2. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1 schrapt de noodzaak tot het hebben van een landbouwnummer voor wat betreft schade veroorzaakt aan de voor de landbouw nuttige dieren. Het hebben van een landbouwnummer is immers geen betrouwbaar kenmerk om professionele van niet-professionele veehouders te onderscheiden en is als voorwaarde dus van beperkte meerwaarde.

Artikel 2 bevat een definitie van “voor landbouw nuttige dieren”.

Artikel 3 schrapt het eigen risico van 5% van het bedrag van de vastgestelde schade, met een minimum van 250 euro per schadelijder per jaar, voor schade veroorzaakt door wolf of lynx. De franchise van 50 euro wordt behouden.

Het opheffen van het eigen risico wordt gemotiveerd op basis van volgende argumentatie.

- 1) De soort is opgenomen in categorie 3 van bijlage 1 van het Soortenbesluit. Soorten van die categorie zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en genieten bijgevolg van de strengste beschermingsregeling.
- 2) De soort is een territoriaal roofdier met een zeer groot leefgebied, dat van nature lage dichtheden kent, met onder andere als gevolg:
 - a. dat door de grote actieradius mogelijke schade ruimtelijk niet in te dammen valt en dat er, de Vlaamse context inzake landgebruik in acht genomen, dus steeds overlap zal zijn met risicogebied;
 - b. dat het al dan niet optreden van schade niet gerelateerd is aan weinig of veel dieren, maar louter aan de aan- of afwezigheid, zodat er reeds schade kan worden verwacht vanaf een enkel individu.
- 3) Nagenoeg alle schadegevallen vallen onder het drempelbedrag van 300 euro.
- 4) De procedure waarmee vermoedelijke schade wordt vastgesteld, is sluitend voor wat betreft de identificatie van de veroorzakende soort, met DNA als ultieme bewijsvoering. Hierdoor wordt het risico op moedwillig valse schadeclaims geminimaliseerd.

De motivering moet worden begrepen als een cumulatie van argumenten (alle voorwaarden moeten zijn voldaan) en gaat uitsluitend op voor twee soorten: wolf en lynx. Deze soorten moeten daarom als verschillend van andere soorten worden gezien. Voor de lynx valt immers niet uit te sluiten dat ook zij in de toekomst opnieuw in Vlaanderen opduikt, met dezelfde schade tot gevolg (gedode schapen). Het verdient daarom aanbeveling om het eigen risico ook voor deze soort op te heffen.

3. BUDGETTAIRE WEERSLAG

De impact van het schrappen van de verplichting voor het hebben van een landbouwnummer in geval van schade aan de voor de landbouw nuttige dieren is naar inschatting van het Agentschap voor Natuur en Bos heel beperkt. Schade aan vee is reeds een beperkte schadepost. Bij uitbreiding van schade aan vee naar particuliere schadelijders bieden het Natuur- en Jachtdecreet voldoende

garanties om een betekenisvolle meerkost te vermijden (bijvoorbeeld ingevolge overige voorwaarden, zoals preventieve maatregelen, gesloten jacht of afkomst uit natuureservaat).

Ter vergelijking: de behandelingskost van een onontvankelijk dossier bedraagt 10 tot 50 euro. De behandelingskost van een ontvankelijk dossier met vastlegging en expertise intern aan de overheid wordt geraamd op 150 euro. De behandelingskost van een ontvankelijk dossier met vastlegging en externe expertise wordt geraamd op 1.050 euro.

Door het schrappen van het eigen risico, specifiek voor wolf, zal er een meerkost zijn van 250 euro vergoeding per effectief ontvankelijk schadegeval. Het aantal wolvenschadegevallen valt moeilijk te voorspellen, maar zal naar verwachting laag zijn (in de grootteorde van tien per jaar).

Het voorwaardelijk gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 20 maart 2018 gaat als bijlage 2. De Inspectie van Financiën stelt voor het schrappen van de ontvankelijkheidsvoorwaarde van het bezit van een landbouwnummer te beperken tot schade veroorzaakt door wolf of lynx. Het is echter wenselijker om het schrappen van de voorwaarde te vernauwen tot schade veroorzaakt aan voor landbouw nuttige dieren (onafhankelijk van de schadeveroorzakende soort). De ontvankelijkheidsvoorwaarde uitsluitend schrappen voor schade veroorzaakt door wolf of lynx gaat in tegen het gelijkheidsbeginsel. Het voorontwerp van besluit is dienovereenkomstig aangepast.

Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting van 20 april 2018 gaat als bijlage 3.

4. WEERSLAG OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap.

5. WEERSLAG OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorontwerp van besluit heeft geen weerslag op de lokale besturen.

6. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het voorontwerp van besluit is aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2018-111 van 14 maart 2018.

Het voorontwerp van besluit valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringsimpactanalyse. De effecten van de voorgestelde wijziging zijn immers beperkt, aangezien deze wijziging voor de overheid hoogstens enkele extra schadedossiers meer per jaar met zich meebrengt en er voor de burger slechts een beperkte uitbreiding plaatsvindt van gevallen waarin schade kan worden aangevraagd ten gevolge van de schrapping van het landbouwnummer. Ook wat betreft de uitbetaling van schade, gaat het om een klein extra bedrag, voor het zeer specifieke geval van schade door wolf of lynx. Daarenboven zijn er niet echt alternatieven om af te wegen.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan bovengenoemd voorontwerp van besluit houdende wijziging van diverse bepalingen van het Soortenschadebesluit van 3 juli 2009;

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor de landinrichting en het natuurbehoud, te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Joke SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw